

Examenverslag van bedrijfseconomie vwo, tweede tijdvak (2026)

Beste leerling,

In dit examenverslag voor leerlingen proberen we een zo goed mogelijk antwoord te geven op de volgende vraag:

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus behandelde kennis & vaardigheden?

Om een zo duidelijk mogelijk verslag te maken, hebben we de vragen onderverdeeld in vier categorieën.

- I. Algemene (niet-vakgerelateerde) kennis & vaardigheden
- II. Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag
- III. Een-stapje-extra-vraag
- IV. Niet voorgekomen in de cursus

De eerste categorie doet een beroep op algemene basisvaardigheden, welke we bekend veronderstellen. Categorie II en III zijn vragen die op te lossen zijn met de kennis en vaardigheden die je op de cursus geleerd hebt. De laatste categorie vragen is op de cursus niet aan bod gekomen. In *bijlage 1*, achteraan dit document, vind je een nadere toelichting van deze categorieën.

Het is belangrijk om te beseffen dat deze categorieën niets zeggen over de moeilijkheidsgraad van een vraag. Een vraag die rechtstreeks op te lossen valt met kennis en vaardigheden uit de cursus (categorie II) kan best een pittigere opgave zijn dan een vraag die niet is voorgekomen tijdens de cursus (categorie IV).

Mocht je vragen of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit examenverslag, dan horen we dit uiteraard heel graag! Je mag ons hier altijd over mailen op info@sslleiden.nl.

Met vriendelijke groet,

Hans Huibregtse

opgave	vraag	aantal punten	categorie vraag	toelichting categorie keuze:
1	1	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Contract' van de uitleg 'Personeelsbeleid' is het verschil besproken tussen een contract voor 'bepaalde' of 'onbepaalde tijd'. Aan de woorden 'duurzame verbinding' en 'voor langere tijd' kon je herkennen dat het hier om een contract voor 'onbepaalde tijd' ging. Daarnaast is besproken dat dit type contract zorgt voor zekerheid en loyaliteit, wat bijdraagt aan het binden van personeel. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
	2	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Contract' van de uitleg 'Personeelsbeleid' is besproken dat de 'cao' wordt onderhandeld door werknemers- en werkgeversorganisaties. Met behulp van deze kennis kon je bedenken dat er vaker moet worden onderhandeld wanneer de 'cao's' kortlopend zijn, waardoor er hogere kosten zijn.
	3	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij deze vraag kon je het verschil in loonkosten berekenen door gebruik te maken van de gegevens uit de tekst. Het kon hier helpen om de gegevens uit de tekst over de aantallen werknemers, de brutolonen, de sociale lasten en de voorgestelde verhogingen te markeren, zoals besproken in 'Stappenplan examensom'.
2	4	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Omzet & kosten' is besproken dat 'constante kosten' onafhankelijk zijn van de productie of afzet. Aangezien Zondag altijd de volledige loonkosten moet betalen ongeacht het aantal uren, kon je herkennen dat dit 'constante kosten' zijn.
	5	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de het onderdeel 'Prij's' van de uitleg 'Omzet & kosten' is besproken met behulp van een schema hoe je de 'kostprijs' kan berekenen en hoe je daarbij kan omgaan met percentages die gegeven zijn in de tekst. Met behulp van dit schema kon je de totale constante kosten berekenen en delen door de normale afzet, om hier vervolgens de variabele kosten per eenheid bij op te tellen. Om de totale 'constante kosten' te berekenen kon de examentip uit de uitleg je helpen, waarin is besproken dat na "van de/ op de/ over de, de 100% komt".
	6	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? De formules van de verschillende resultaten zijn besproken in de uitleg 'Resultatenanalyse'. De extra denkstap was hier om de formules van het 'verkoopresultaat', 'bezettingsresultaat' en 'bedrijfsresultaat' te vertalen naar een grafiek, door te kijken naar het startpunt bij een afzet van nul en het snijpunt met de x-as. Lijnen A en B beginnen bij een negatief resultaat ter hoogte van de totale 'constante kosten', wat het 'bedrijfsresultaat' en het 'bezettingsresultaat' zijn bij een aantal uren van nul. Het 'bezettingsresultaat' is nul en snijdt de x-as wanneer het normaal aantal uren gelijk is aan het werkelijk aantal uren. Het 'verkoopresultaat' is positief bij elke afzet omdat de werkelijke verkoopprijs hoger is dan de verwachte 'kostprijs'.

	7	4	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Structuur resultaten' en 'Budgetresultaat' van de uitleg 'Resultatenanalyse' zijn de formules voor het berekenen van het 'verkoop-', 'bezettings-', 'prijs-' en 'efficiencyresultaat' besproken. Door deze formules in te vullen, kon je deze vraag stap voor stap oplossen. Het berekenen van deze resultaten met behulp van een uitwerkbijlage heb je ook kunnen oefenen tijdens de cursus, bijvoorbeeld bij opgave 163.
	8	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Werknemers' van de uitleg 'Personneelsbeleid' zijn de vier rechten van de 'ondernemingsraad' besproken. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
	9	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Deze vraag kon je oplossen door het 'Stappenplan examensom' te gebruiken. Door de gegevens uit de tekst over de verschillende contracturen om te rekenen naar fte's, kon je bepalen hoeveel fte er na fase 1 en 2 nog overbleef om in fase 3 uit te kopen. Het kon hierbij helpen om nauwkeurig alle gegevens die te maken hadden met het einddoel van de vraag te markeren, zoals besproken in de uitleg 'Stappenplan examensom'.
	10	4	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Sparen' is besproken hoe je een 'contante waarde' kan berekenen als je te maken hebt met een enkele storting of meerdere stortingen. Je kon hier het stappenplan enkele storting gebruiken voor de 'contante waarde' van de transitievergoeding, en het stappenplan meerdere stortingen voor het wekelijkse loon.
3	11	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Schenken & erven' van de uitleg 'Financiële zelfredzaamheid' is besproken hoe je de schenk- of erfbelasting kan berekenen. Door het stappenplan toe te passen kon je eerst het te belasten bedrag berekenen en vervolgens de gegeven schijventarieven toepassen, waarmee je de te betalen belasting en de netto erfenis kon bepalen.
	12	1	IV	Niet voorgekomen op de cursus: De toezichthouder van de Nederlandse effectenbeurs (AFM) is niet expliciet tijdens de cursus besproken, omdat dit onder de grotebakstof valt.
	13	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Opties' uit de uitleg 'Conversie & opties' is besproken dat een putoptie het recht geeft om aandelen tegen een vooraf vastgestelde prijs te verkopen, waardoor je het risico op koersdaling kan afdekken. Deze optie wordt daarom meer waard als de beurskoers van het aandeel daalt.
	14	1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In het onderdeel 'Opties' van de uitleg 'Conversie & opties' zijn de definities van een 'putoptie' en de 'expiratedatum' besproken. De extra denkstap die je hier kon zetten was dat hoe dichterbij de expiratedatum je komt, hoe minder lang je gebruik kan maken van de optie en dus hoe lager de waarde zal zijn.
	15	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Opties' van de uitleg 'Conversie & opties' is besproken dat je voor het berekenen van het totale rendement het rendement op aandelen en opties bij elkaar op kan tellen. Door systematisch de inleg en de opbrengsten op een rijtje te zetten, kon je het totale resultaat berekenen.
4	16	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de handout rechtsvormen staan een aantal besluiten benoemd die de 'AvA' kan nemen. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden. Je hebt hier ook tijdens de cursus mee kunnen oefenen, bijvoorbeeld bij opgaven 239 of 251.

	17	1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'rechtsvormen' is besproken dat een 'bv' vennootschapsbelasting betaalt. De extra denkstap die je hier kon zetten was dat de drie dochterondernemingen allemaal apart gebruik konden maken van de eerste schijf, waardoor het totaalbedrag aan belasting lager is.
	18	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In het onderdeel 'Break-even' van de uitleg 'Omzet & kosten' is de formule voor het berekenen van de 'break-even omzet' besproken. De extra denkstap die je hier kon zetten was dat je de 'dekkingsbijdrage' kon berekenen aan de hand van de 'variabele kosten' als percentage van de 'omzet'.
	19	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Aan de hand van het 'Stappenplan examensom' kon je deze vraag overzichtelijk aanpakken. Door de gegeven procentuele stijgingen toe te passen op de 'omzet', de 'variabele kosten' en de 'constante kosten', kon je het nieuwe resultaat berekenen en de stijging bepalen. Het kon hierbij helpen om al deze gegevens nauwkeurig te markeren, zoals besproken in de uitleg 'Stappenplan examensom'.
5	20	1	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Deze vraag kon je oplossen door logisch te redeneren. Het inzicht dat het zelf opwekken van duurzame energie leidt tot lagere energiekosten, werd hier als algemene kennis beschouwd.
	21	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Marketinginstrumenten' van de uitleg 'Ondernemen en marketing' zijn de vier p's besproken van de marketingmix en hoe je deze kan herkennen. Omdat een uitbreiding van het attractiepark een aanpassing is van wat de onderneming aanbiedt, valt dit onder het productbeleid.
	22	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Op het formuleblad bij het onderdeel 'Kengetallen' stond de formule voor het berekenen van de 'current ratio'. Door deze formule in te vullen kon je deze vraag beantwoorden. Het kon hier helpen om van tevoren de balans op te delen in categorieën, zoals besproken in de examentip in het onderdeel 'Kengetallen' van de uitleg 'Balans & beoordelen'.
	23	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? Om deze vraag te beantwoorden was het nodig om een extra denkstap te zetten over de betekenis van de balansposten die in de current ratio worden gebruikt. Hoewel de indeling van de balans is behandeld bij het onderdeel 'Balans' van de uitleg 'Balans & beoordelen', moest je hier zelf beredeneren dat posten zoals 'vooruit ontvangen bedragen' geen daadwerkelijke betaling vereisen en dat de balans slechts een momentopname is.
	24	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Op het formuleblad bij het onderdeel 'Kengetallen' stond de formule voor het berekenen van de 'solvabiliteit'. Door deze formule in te vullen kon je deze vraag beantwoorden. Het berekenen van de 'solvabiliteit' heb je ook kunnen oefenen tijdens de cursus, bijvoorbeeld bij opgave 13.
	25	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Kengetallen' van de uitleg 'Balans & beoordelen' is besproken in de examentip dat een betere 'solvabiliteit' leidt tot een lager 'faillissementsrisico' en een lager interestpercentage. Door deze lagere interest, kan het bedrijf meer winst maken.

	26	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Op het formuleblad bij het onderdeel 'Kengetallen' stond de formule voor het berekenen van de 'rentabiliteit van het eigen vermogen (REV)' gegeven. Daarnaast is in het onderdeel 'Gemiddeld vermogen berekenen' van de uitleg 'Balans & beoordelen' besproken hoe je het 'gemiddeld eigen vermogen' kan berekenen, wat je nodig had voor het invullen van de formule. Door dit gemiddelde te berekenen en daarmee de formule van de 'REV' in te vullen, kon je de eerste twee punten verdienen. Het laatste punt kon je verdienen door een conclusie te geven. Hierbij was het belangrijk dat je eerst de getallen met elkaar vergeleek, en daarna een conclusie gaf, zoals besproken in de laatste stap van het 'Stappenplan examensom'.
6	27	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In het onderdeel 'Lineair' van de uitleg 'Lenen' is een stappenplan besproken voor het berekenen van de 'interestkosten' bij een 'lineaire hypotheek'. De extra denkstap die je hier kon zetten was dat je met behulp van de gegeven 'aflossing' of 'interest' in jaar 12 de hoogte van de schuld kon berekenen, waarmee je de 'interest' in jaar 13 kon berekenen.
	28	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Annuititeit' van de uitleg 'Lenen' is een stappenplan besproken voor het berekenen van de 'interest', 'aflossing' en nieuwe schuld bij een 'annuïteitenhypotheek'. Door dit stappenplan toe te passen, kon je deze vraag beantwoorden. Het rekenen met 'annuïteiten' heb je ook kunnen oefenen tijdens de cursus, bijvoorbeeld bij opgave 99.
	29	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Hypotheekvormen' van de uitleg 'Lenen' zijn de kenmerken van een 'annuïteitenhypotheek' besproken. In de grafiek uit die uitleg kon je zien dat bij een 'annuïteitenhypotheek' het interestbedrag jaarlijks daalt en de totale bruto-uitgaven gelijk blijven. In het onderdeel 'Belastingvoordeel' is het verschil tussen de bruto- en netto-uitgaven bij een 'hypotheek' besproken. Doordat het bedrag aan 'interest' daalt, neemt het belastingvoordeel af en nemen de uitgaven na belastingvoordeel (netto-uitgaven) toe. Tijdens de cursus heb je kunnen oefenen met een vergelijkbare vraag, namelijk 102.

verdeling per categorie:

categorie	aantal punten	percentage
I	1	2%
II	46	79%
III	10	17%
IV	1	2%
	58	100%

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus opgedane kennis & vaardigheden?

Dit gold voor: 98% van de vragen (namelijk categorie I, II en III).

Categorie I: Algemene (niet-vakgerelateerde) kennis & vaardigheden

Dit betreft de volgende vragen: vragen waarbij een beroep wordt gedaan op algemene kennis & vaardigheden. Dit zijn kennis & vaardigheden die niet zijn opgenomen in de eindtermen in de syllabus.

Categorie II: Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen die letterlijk voorkomen in de uitleg (in de uitleg of in een klassikaal voorbeeld);
- Vragen die letterlijk met een stappenplan op te lossen zijn;
- Vragen die vergelijkbaar zijn met opgaven uit de opgavebundel die vrijwel altijd worden opgegeven door de hoofddocent;
- Theorievragen die niet worden behandeld op de cursus, maar die we je van tevoren via de vakkenpagina geadviseerd hebben te leren (uit bijv. Samengevat);
- Vragen die vergelijkbaar zijn met vragen uit de voorbereidende opgaven.

Categorie III: Een-stapje-extra-vraag

Dit betreffen vragen waarbij je, de naam zegt het al, een stapje extra moet zetten. Oftewel: je moest je kennis en vaardigheden behandeld tijdens de cursus combineren met een stukje 'inzicht'. Bijvoorbeeld:

- Je moet net even buiten het stappenplan om denken;
- Je moet informatie uit de tekst halen om een bepaalde variabele voor een formule of berekening uit te rekenen.

Categorie IV: Niet voorgekomen op de cursus

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen over grotebakstof (examenstof die niet behandeld is tijdens de cursus). De stof is niet voorgekomen in de standaard opgegeven opgaven, de voorbereidende opgaven of opgegeven stof op de vakkenpagina.
- Vragen waarvan je redelijkerwijs niet kon vaststellen dat het om een op de cursus behandeld concept in een andere context gaat.